

Sprawozdanie

komisji administracyjnej o rządowym projekcie noweli do ustawy
o konkurencyi kościelnej.

Wysoki Sejmie!

Ustawa państwowa z 31. grudnia 1894 nr. 7 Dz. p. p. z r. 1895, uzupełniając postanowienia §. 36. ustawy z 7. maja 1874 nr. 50 Dz. p. p. o opędzaniu potrzeb parafii katolickich, dała możność uczynić nareszcie zadość życzeniom Wysokiego Sejmu i szerokich kół ludności zmierzającym do odpowiedniej zmiany krajowej ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. sierpnia 1866 nr. 28 Dz. u. kr. Życzenia te, wyrażane we wnioskach poselskich, w sprawozdaniach Wydziału krajowego, w uchwalanych projektach do ustaw i w rezolucjach do c. k. Rządu, wreszcie w licznych petycjach, odnosiły się;

1) do konkurencyi t. zw. forenses, czyli osób niezamieszkanych w parafii, a posiadających w niej nieruchomość lub opłacających podatek, oraz do konkurencyi osób prawnych;

2) do konkurencyi t. zw. filialistów, czyli parafian utrzymujących kościoł filialny, do kościoła macierzystego, z którym pozostają w związku parafialnym.

W obu tych kierunkach ustawa państwowa z 31. grudnia 1894 umożliwiła wprowadzenie do ustawodawstwa krajowego zmian odpowiadających stosunkom i potrzebom naszego kraju. Zmiany te formułuje przekazany podpisanej komisji do sprawozdania rządowy projekt noweli konkurencyjnej, który nadto obejmuje jeszcze dwa dalsze punkta, podnoszone również, skoro była mowa o zmianie ustawy konkurencyjnej, mianowicie:

3) podwyższenie kwoty ryczałtowej na potrzeby liturgiczne i utrzymanie służb kościelnych w obrządku grecko-katolickim z 50 na 100 złr. rocznie;

4) uzupełnienie postanowień co do wyboru komitetów dla spraw konkurencyjnych.

Komisja administracyjna, rozpatrzywszy szczegółowo projekt rządowy, uznała przede wszystkim za wskazane z praktycznych względów numerowanie paragrafów noweli przystosować do ustawy z 15. sierpnia 1866 i wstawić w miejsce uchylć się mających §§. 2, 8—10, 12, 13 i 15 tej ustawy paragrafy nowe oznaczone temi samymi liczbami. Takie postępowanie, stale praktykowane w ustawodawstwie krajowym,

zaleca się ze względu na łatwiejsze i nie dające powodu do nieporozumień cytowanie paragrafów, tudzież ze względu na to, że tym, którzy z ustawą będą mieli do czynienia, daje łatwiejszy pogląd na całość materii określonej w części przez dawną, w części zaś przez nową ustawę. Ze względu na to, że w obecnym projekcie do ustawy ilość postanowień odpowiadających §. 8. dawnej ustawy znacznie wzrosła, opatrzone te postanowienia liczbami 8 a—e, a toż samo i do §. 9. przydano §. 9 a.

Co do merytorycznych postanowień niniejszego projektu komisya zauważa, co następuje:

1. *Co do obowiązku konkurencyi osób niemieszkających w parafii i osób prawnych, §§. 8—8 e projektu.*

Postanowienia tych sześciu paragrafów, z wyjątkiem §. 8 a, który jest powtórzeniem §. 8. dawnej ustawy, odpowiadają bez merytorycznej zmiany postanowieniom §§. 1—6 ustawy państwowej z dnia 31. grudnia 1894. Komisya poczyniła w tej części projektu rządowego tylko drobniejsze stylistyczne zmiany, nie widzi zaś potrzeby przydania tutaj dalszych postanowień lub motywowania treści postanowień przejętych z ustawy państwowej.

2. *Co do obowiązku konkurencyi filialistów względem kościoła macierzystego, §§. 9 i 9 a, tudzież §. 2. ustęp drugi.*

Wiadomo dostatecznie, jak liczne skargi wywołało i wywołuje ciągle postanowienie drugiego ustępu §. 9. ustawy konkurencyjnej z dnia 15. sierpnia 1866, iż utrzymywanie kościoła filialnego przez należących do niego parafian nie uwalnia ich, wyjawszy osobną umowę, od obowiązku konkurencyjnego do wydatków na kościół (macierzysty) i budynki parafialne. Usiłowania zmiany rzeczzonego postanowienia w drodze ustawodawstwa krajowego, podejmowane w latach 1883 i 1884, a następnie w r. 1891 i 1893, pozostały bezskuteczne wskutek oporu c. k. Rządu ze względu na postanowienia §§. 20., 35. i 36. ustawy państwowej z 7. maja 1874 r. Przeszkoda ta uchyloną jest obecnie przez §. 8. ustawy państwowej z 31. grudnia 1894, który stanowi że „zastrzega się ustawodawstwu krajowemu postanowienie, czy i o ile członkowie gminy parafialnej, należący do kościoła filialnego, a mianowicie wtedy, gdy przy tym kościele ustanowiony jest osobny duszpasterz, mają być uwalniani od obowiązku uiszczania datku konkurencyjnego na rzecz macierzystego kościoła i probostwa“.

Przystępując teraz do określenia konkurencyi filialistów w drodze ustawy krajowej, należy zdać sobie sprawę ze stosunków, jakie zachodzą w kraju naszym pod względem filialnych kościołów. Według materiałów zebranych w r. 1892 stan liczbowy kościołów filialnych jest następujący:

W obrębie obrządku łacińskiego jest w czterech dycezyjach galicyjskich parafii 824, filii 55, z których to ostatnich 47 są zarazem ekspozyturami, t. j. mają ustanowionego w miejscu duchownego do sprawowania duszpasterstwa.

W obrębie obrządku grecko-katolickiego jest w trzech dycezyjach galicyjskich cerkwi parafialnych 1.872, z tych bez filii 883, z filiami 989. Cerkwie parafialne z filiami mają razem 1.317 filii, a to 716 po jednej, 224 po dwie, 44 po trzy, 4 po cztery filie, a 1 o pięciu filiach. Pomiędzy owymi 1.317 filiami 46 mają ekspozytów.

W obrębie obrządku ormiańsko-katolickiego nie ma kościołów filialnych.

Do dat powyższych, wykazujących wielką doniosłość sprawy konkurencyi filialistów, zwłaszcza dla wschodniej części kraju, wypada jeszcze dodać uwagi co do charakteru filii. Bardzo znaczna część dzisiejszych filii powstała z samoistnych parafii, które za czasów t. z. regulacyi Józefińskiej zostały zwinięte i jako filie przyłączone do innych parafii. Mianowicie odnosi się to do obrządku grecko-katolickiego. Nie-równie mniejsza część dzisiejszych kościołów filialnych powstała w nowszych czasach

w obrębie jednolitej dotąd parafii celem uczynienia zadość duchowym potrzebom części parafii zbyt oddalonych od kościoła macierzystego.

Postanowienie dzisiejszego §. 8. ustawy konkurencyjnej, który wkładając na filialistów obowiązek wyraźny utrzymywania kościołów filialnych i należących do nich zabudowań, pociąga ich równocześnie w tym samym stopniu, jak innych parafian, do konkurencyi na rzecz kościoła macierzystego i budynków plebańskich, powinno — na to jest powszechna zgoda — uleść zmianie w tym kierunku, aby nastąpiła ulga dla podwójnie obciążonych filialistów. Jednakże miara tej ulgi nie może być jednakową dla wszystkich filii, lecz musi się stosować w pierwszym rzędzie do korzyści, jakie kościół macierzysty filialistom przynosi, a następnie i do innych okoliczności.

W wypadkach, w których przy kościele filialnym znajduje się stale duchowny, sprawujący funkcje duszpasterskie, potrzeby duchowne filialistów zaspokojone są w zupełności przez filię. W tych też wypadkach projekt rządowy zgodnie z wnioskami dawniej Wysokiemu Sejmowi przedkładanymi, uwalnia filialistów od obowiązku konkurowania do kościoła macierzystego, a obowiązek konkurowania do budynków plebańskich przy kościele macierzystym zachowuje tylko wtedy, jeśli filialiści nie utrzymują budynków mieszkalnych i gospodarczych dla ekspozyta. Również uchyła projekt rządowy obowiązek kościoła filialnego, przy którym znajduje się taki duchowny, do konkurowania własnym majątkiem lub dochodem na rzecz kościoła macierzystego.

Komisya postanowienia te uważa za słuszne i zaleca do przyjęcia Wysokiemu Sejmowi.

W wypadkach, w których przy kościele filialnym nie ma stale ekspozyta samodzielnie sprawującego funkcje duszpasterskie, nie może być mowy o zupełnem uwolnieniu filialistów od konkurencyi na rzecz kościoła macierzystego, który im zsyła duchownego dla odprowadzania nabożeństw i innych funkcji duchownych i do którego filialiści na nabożeństwo i dla zaspokojenia innych potrzeb religijnych się udają. Jeśli i w tych wypadkach potrzeba ulgi dla filialistów jest przyznana, to uznać trzeba, że postawienie ogólnej jednakiej zasady co do miary tej ulgi byłoby niepodobnem, gdyż jakkolwiek byłaby ta ogólna miara, w jednych wypadkach przynosiłaby szkodę kościołowi macierzystemu, którego istnienie leży także w interesie filialistów i bezwarunkowo musi być zapewnionem, w innych wypadkach natomiast byłaby zbyt znacznem obciążeniem filialistów, którzy już kościół filialny utrzymują. Projekt rządowy proponuje zatem oznaczenie miary przyczyniania się filialistów w uwzględnieniu zachodzących okoliczności pozostawić władzy orzekającej i przyjmuje to samo także pod względem przyczyniania się kościoła filialnego rozporządzalnym dochodem lub rozporządzalnym majątkiem swoim na rzecz kościoła macierzystego.

Komisya zgadzając się w ogóle na ten sposób załatwienia tej trudnej i uwzględnienia należytego wszelkich stosunków wymagającej sprawy, uznała zarazem za potrzebne wskazać w ustawie sposobem przykładowym główne momenta, które władza orzekająca winna zbadać i przy orzeczeniu wziąć w rachubę, mianowicie sposób powstania filii, jej oddalenie od kościoła macierzystego, stosunek liczby dusz, ilość podatków, zatem siłę konkurencyjną i koszt utrzymania kościoła filialnego. Komisya uznała jednak za słuszne i potrzebne pójść dalej w ulgach dla filialistów i uchylić obowiązek kościołów filialnych do przyczyniania się rozporządzalnym dochodem lub zakładowym majątkiem na rzecz kościoła macierzystego, a uczyniła to dlatego, aby słabych sił filii, składających sobie fundusz na potrzeby kościelne, nie uszczuplać.

3. *Co do podwyższenia kwoty ryczałtowej na potrzeby liturgiczne i utrzymanie służby kościelnych w obrządku grecko-katolickim.*

Sprawa ta, która była już przedłożoną Wysokiej Izbie osobnem sprawozdaniem komisji administracyjnej, usuniętem na razie z porządku dziennego, nie potrzebuje bliższego objaśnienia.

Wskutek wątpliwości podniesionych w łonie komisji, komisya uważa za stosowne zaznaczyć, że zdaniem jej i ten wydatek, tak samo jak inne wydatki konkurencyjne, może być pokrytym w sposób w ostatnim ustępie §. 8 *a* wskazany.

4. *Co do uzupełnienia postanowień o wyborze komitetów dla spraw konkurencyjnych.*

Komisya poszła tutaj również za projektem rządowym, który uzupełnia niektóre luki w dzisiejszych przepisach w duchu tych przepisów, a dodała tylko dwa postanowienia:

1) że filialiści, którzy utrzymują i kościół filialny i budynki dla ekspozyta, zatem nie konkurują ani do kościoła macierzystego, ani do budynków przy tym kościele, nie biorą udziału w wyborze do komitetu dla kościoła macierzystego;

2) że w razie nbytku wybranych członków komitetu w ciągu sześciolecia, należy zarządzić nowy wybór na resztę tego okresu.

Na podstawie powyższego wyводу komisya wnosi:

1. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

2. Wysoki Sejm raczy uchwaleniem tej ustawy uznać za załatwione petycje do l. 467, 775, 1078, 1096.

Lwów dnia 25. stycznia 1896.

Przewodniczący:

S. Koziebrodzki w. r.

Sprawozdawca:

Pilat w. r.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą zmienia się niektóre postanowienia ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 28 o pokrywaniu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież dostarczania przyrządów i sprzętów kościelnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 2, 8, 9, 10, 12, 13 i 15, ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 28 o pokrywaniu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież dostarczania przyrządów i sprzętów kościelnych przestają w dotychczasowem brzmieniu obowiązywać, a natomiast obowiązywać będą następujące postanowienia:

§. 2.

Jeżeli nie ma wymienionych w §. 1. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 28 źródeł, przeznaczonych na pokrycie kosztów stawiania, utrzymywania i najmowania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, albo jeśli z tych źródeł da się pokryć tylko pewną część kosztów, należy w pierwszym wypadku na pokrycie wszystkich, w drugim wypadku na pokrycie reszty ściśle kościelnych potrzeb użyć przedewszystkiem bieżącego dochodu kościelnego, jako to: dochodu z obnoszonej podczas nabożeństwa tacy lub worczka, dochodu za użycie światła, paramentów i sprzętów kościelnych, dochodu za użycie dzwonów i t. p.,

dalej rozporządzalnego ściśle kościelnego majątku lub dochodu, a gdyby i te źródła nie wystarczały na pokrycie rzeczonych kosztów, to na cel wyżej omówiony, pozwala się użyć ściśle kościelnego majątku zakładowego, o ile nie ma wskazanego sobie innego przeznaczenia i nie jest potrzebny do pokrycia innych wydatków, które z dochodu majątku kościelnego opędzać się mają, z zachowaniem wszakże przepisów ustawniczych o sprzeczności i obciążaniu mienia kościelnego.

Kościół filialny wolny jest od konkurencji z własnym dochodem lub majątkiem zakładowym na rzecz kościoła macierzystego i parafii macierzystej.

§. 8.

Wydatki, nie pokryte środkami określonymi w §§. 1, 3—7, ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 28 i w §. 2 tej ustawy mają ponosić:

- 1) parafianie tego samego obrządku;
- 2) katolicy tego samego obrządku nie zamieszkali w okręgu parafialnym;
- 3) osoby prawne, (skarby państwa, fundusze publiczny, gmina), spółki i stowarzyszenia, które według swej ustawy nie służą wyłącznie lub przeważnie celom innego wyznania lub innego obrządku.

Strony wymienione pod 2) i 3) pod warunkiem, jeżeli mają przypisany podatek gruntowy lub domowy od realności położonych w okręgu parafialnym, albo jeżeli w okręgu parafialnym znajduje się siedziba lub zarząd ich przedsiębiorstwa lub zatrudnienie od którego mają przypisany podatek zarobkowy lub dochodowy w gminie podatkowej, położonej w całości lub w części w okręgu parafialnym.

§. 8 a.

Rozkład wydatków przypadających na należących do parafii członków gminy, wymienionych w §. 8 pod l. 1) nastąpić ma według postanowień Działu V. ustawy gminnej w ten sam sposób, jak rozkład innych wydatków gminnych.

Jeżeli parafia składa się z kilku gmin, obszarów dworskich lub części tychże, natenczas należy, jeśli nie ma innej umowy, rozłożyć koszt na każdą gminę i na każdy obszar dworski w stosunku do podatków bezpośrednich, uiszczanych

przez należących do dotyczącego obrządku właścicieli tych obszarów dworskich lub ich części, tudzież przez członków gmin lub części gmin wcielonych do parafii.

Gminie wolno z funduszków własnych pokryć w całości lub w części wydatki przypadające na jej członków.

§. 8. b)

Miarę dla współudziału stron konkurujących, wymienionych w §. 8. pod liczbą 2. i 3. stanowi co do podatku gruntowego i domowego podatek rządowy od realności leżących w okręgu parafialnym, co do budynków czasowo od podatku uwolnionych, niepłatny podatek domowo-czynszowy i domowo-klasowy.

Co do podatku zarobkowego i dochodowego stanowi miarę rozkładu z reguły cała kwota podatkowa wraz z dodatkiem nadzwyczajnym przypisana stronie konkurującej w gminie podatkowej oznaczonej w §. 8.

Co do osób prawnych, spółek i stowarzyszeń należy jednak brać w rachubę tylko część podatków oznaczonych w obu poprzedzających ustępach, odpowiadającą stosunkowi, jaki zachodzi w gminie podatkowej między ludnością katolicką tego obrządku, którego potrzeby mają być datkiem konkurencyjnym pokryte, a ogółem ludności tejże gminy.

Jeżeli osoba fizyczna lub prawna, spółka lub stowarzyszenie, obowiązana do konkurowania w miarę przypisanego podatku zarobkowego lub dochodowego, posiada zakłady lub zarządy przedsiębiorstwa w kilku okręgach, leżących w obrębie jednej gminy podatkowej, to należy podatek zarobkowy lub dochodowy, a względnie kwotę tego podatku oznaczoną według postanowień powyższego ustępu jako podstawę konkurencyi rozłożyć na dotyczące okręgi parafialne, a względnie na ich części w gminie podatkowej położone podług stosunku ilości mieszkańców katolickich tego obrządku, którego potrzeby mają być pokryte datkiem konkurencyjnym.

§. 8. c)

Cyfry ludności potrzebne do oznaczenia podstawy konkurencyi należy obliczać według liczb, których dostarczył ostatni spis ludności.

§. 8. d)

Przy obliczaniu datków konkurencyjnych w miejscu zamieszkania strony obowiązanej do konkurencyi (§. 8 liczb 1, 2 i 3) nie należy już brać w rachubę, tych kwot podatkowych, które w myśl tej ustawy mają służyć za podstawę do wymiaru datku (konkurencyjnego) w innych okręgach parafialnych.

§. 8. e)

Jeżeli jedna z wymienionych w §. 8. licz. 2. i 3. osób fizycznych lub prawnych ma z tytułu patronatu płacić datek na cele konkurencyi parafialnej, wolną jest od opłaty datku w miarę powyższych postanowień wymierzyć się mającego, jeśli datek ten jest równy lub mniejszy jak datek z tytułu patronatu, jeśli zaś datek konkurencyjny wynosi więcej niż datek z tytułu patronatu wianna dopłacić jedynie nadwyżkę, o którą datek konkurencyjny przewyższa datek z tytułu patronatu.

§. 9.

Jeśli w okręgu parafialnym poza obrębem gminy, w której jest macierzysty kościół parafialny, znajduje się kościół filialny, utrzymywany przez należących do niego parafian, obowiązani są ci ostatni, o ile niema osobnej umowy, do konkurencyi na rzecz macierzystego kościoła parafialnego w kwocie, która nie może przenosić jednej trzeciej części wydatków pokryć się mających w drodze konkurencyi.

Wysokość tej kwoty oznaczy w każdym poszczególnym wypadku władza orzekająca mając na względzie zachodzące okoliczności mianowicie: sposób powstania filii, jej oddalenie od kościoła macierzystego, stosunek liczby dusz, ilość podatków opłacanych przez filialistów, koszt utrzymania kościoła filialnego i t. p. W żadnym razie jednak nie może datek konkurencyjny przypadający na filialistów przewyższać datku, któryby na nich przypadał, jeśli w stosunku do opłaconej należitości podatków bezpośrednich byli obowiązani przyczyniać się w równej mierze z resztą parafian okręgu parafialnego do pokrycia całego wydatku na kościół macierzysty.

Do pokrycia wydatków na mieszkalne i gospodarcze budynki parafii macierzystej, mają oni przyczyniać się w równej mierze, jak reszta parafian okręgu parafialnego.

§. 9. a.

Jeżeli przy kościele filialnym, utrzymywanym przez należących do niego parafian, jest ustanowiony osobny duchowny do wykonywania duszpasterstwa, tenczas parafianie należący do tego filialnego kościoła wolni są od obowiązku konkurowania na rzecz macierzystego kościoła parafialnego. Od obowiązku konkurencyi na rzecz parafialnych budynków mieszkalnych i gospodarczych, wolni są jednak tylko w tym wypadku, jeżeli budynki takie dla duchownego, przy ich kościele filialnym exponowanego, z własnych funduszków utrzymują.

§. 10.

Znajdujące się w okręgu parafialnym kościoły filialne oraz budynki mieszkalne i gospodarcze dla duchownych w §. 9 a) wymienionych mają o ile nie istnieją inne prawne zobowiązania — stawiać i utrzymywać parafianie należący do filialnego okręgu parafialnego przy pomocy rozporządzalnego majątku kościelnego, a ewentualnie i datku patrona, jeśli kościół filialny ma osobnego patrona.

Datki konkurencyjne rozdziela się stosownie do podanych wyżej postanowień, tudzież w myśl postanowień ustawy z dnia 15. sierpnia 1866, Nr. 28 Dz. ust. kr. i z dnia 15. listopada 1888, Nr. 96 Dz. ust. kr. w stosunku do podatków bezpośrednich opłacanych przez tych parafian w filialnym okręgu parafialnym. Wymienione w §. 8. pad 2. i 3. osoby fizyczne i prawne, spółki i stowarzyszenia obowiązane do konkurowania na rzecz kościoła macierzystego, wolne są od obowiązku konkurencyi na rzecz kościołów parafialnych i budynków, położonych w okręgu parafii macierzystej.

§. 12.

Wydatki na pokrycie potrzeb z odprawianiem liturgii połączonych, jakoteż wydatki na utrzymanie sług kościelnych, pokrywać należy przede wszystkim ze źródeł oznaczonych w §. 1.

ustawy z dnia 15. sierpnia 1866, Nr. 28. Dz. ust. kr. i w §. 2. obecnej ustawy.

O ile wydatki te nie dadzą się pokryć z tych źródeł, otrzyma paroch, a względnie duchowny sprawujący samoistnie duszpasterstwo, na pokrycie tych kosztów od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem wskazanem w powołanych postanowieniach nie może przenosić rocznie kwoty 100 zł.

Rozłożenie na parafian następuje w myśl postanowień niniejszej ustawy i w stosunku do opłaconej należności podatków bezpośrednich.

§. 13.

Dla spraw dotyczących się budowania nowych i utrzymywania istniejących budynków kościelnych, jakoteż dla załatwienia spraw konkurencyjnych ustanowiony będzie w każdej parafii komitet złożony z pięciu członków.

Stałymi członkami tego komitetu są:

Paroch kościoła i patron mający prawo prezenty parocha, lub jego zastępca. Jeżeli jest dwóch patronów, wtedy ci kolejną przez lat trzy są stałymi członkami komitetu. Jeżeli jest więcej jak dwóch patronów, to wybierają z pośród siebie jednego na członka komitetu na lat dwa.

Resztę, to jest trzech, a jeżeli patron nie wykonywa prawa prezenty parocha, czterech członków, wybierają na lat sześć strony konkurujące, przyczem, jeśli w okręgu parafialnym są kościoły filiane, których parafianie są obowiązani do konkurencyi na rzecz kościoła macierzystego (§§. 9. i 9 a) — baczyc należy, aby na parafian utrzymujących kościół filialny, przypadł w każdym razie jeden, albo najwyżej dwóch wybrać się mających członków komitetu.

Filialiści, którzy dla exponowanego przy kościele filialnym duchownego utrzymują budynki mieszkalne i gospodarcze, nie biorą udziału w wyborze komitetu dla kościoła macierzystego.

Przygotowanie i zarządzenie wyborów do komitetu jest obowiązkiem władzy politycznej I. instancyi a wybór dokonany być ma w miejscu, gdzie się znajduje kościół macierzysty, z analogicznem zastosowaniem postanowień ordynacyi wyborczej gminnej, wszelako bez tworzenia kół wyborczych, pod kierownictwem komisji wyborczej, która składać się ma z trzech, przez obo-

nych wyborców ze swego grona wybranych członków pod przewodnictwem członka najstarszego wiekiem.

Uprawnionymi do wyboru i obieralnymi są wszyscy do konkurencyi obowiązani, względnie katolicy dotyczącego obrządku obowiązani do konkurencyi, którzy są według ordynacyi wyborczej gminnej uprawnieni do wyboru i obieralni.

Przy wyborze rozstrzyga absolutna większość głosów uprawnionych, uczestniczących w wyborze.

W razie, gdyby przy pierwszym i drugim głosowaniu większość ta nie została osiągnięta, należy tych uważać za wybranych, którzy przy drugim głosowaniu otrzymali największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga los, który wyciągnąć ma przewodniczący komisji wyborczej.

Wynik wyboru ma być bezzwłocznie podany do wiadomości politycznej władzy powiatowej.

W razie ubytku wybranych członków komitetu w ciągu sześciolecia, należy zarządzić nowy wybór na resztę tego okresu.

Członkowie komitetu pełnią swoje obowiązki bezpłatnie, tylko połączone z tą czynnością wydatki w gotówce mają im być zwrócone.

§. 13. a)

Tak samo ma być dla każdego, w okręgu parafialnym istniejącego, przez przynależnych parafian utrzymywanego kościoła filialnego (§§. 9, 9 a) i 10) utworzony filialny komitet parafialny złożony z pięciu członków.

Do tego filialnego komitetu parafialnego, który ma być ustanowiony na lat sześć, należą jako stali członkowie każdorazowy do sprawowania duszpasterstwa w okręgu filialnym ustanowiony duchowny, względnie w braku tegoż paroch właściwy i patroni kościoła filialnego, zaś pozostałych trzech — a jeśli kościół filialny nie ma patrona lub patron nie ma prawa wykonywania prezenty — czterech członków wybrać mają obowiązani do konkurencyi parafianie okręgu filialnego przy zastosowaniu postanowień §. 13. tej ustawy.

Filialny komitet parafialny ma pod względem stawiania i utrzymywania kościoła filialnego

i filialnych budynków mieszkalnych i gospodarczych ten sam zakres działania, jak komitet parafialny kościoła macierzystego i parafii.

§. 15.

W wypadkach, gdy komitet uzna potrzebę użycia środków oznaczonych w §. 1. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866, Dz. ust. kr. Nr. 28. i w §. 8. niniejszej ustawy, zawiadomić winien o tem właściwy Ordynaryat w celu stosownego zarządzenia.

W wypadkach zaś uznanej potrzeby zebrania funduszów w drodze konkurencyi, winien komitet odnieść się za pośrednictwem ordynaryatu do politycznej władzy powiatowej o zarządzenie rozprawy konkurencyjnej, która przez tę władzę na podstawie już udzielonych lub przedłożyć się mających planów, kosztorysów i wykazów funduszów rozporządzalnych rozpoczętą i ostatecznie przeprowadzoną być ma.

W celu ocenienia, czy i o ile pociągnąć można dochód kościoła, względnie kościelny majątek zakładowy do pokrycia prelimnowanych wydatków, służy komitetowi prawo przejrzania rachunków organów zarządu kościoła i inwentarza majątku kościelnego.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia.
